

MŰEMLÉKVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG VÉDELMI FEJEZET

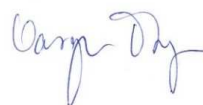
HAJMÁSKÉR

MEGREDELŐ: HAJMÁSKÉR KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
8192 Hajmáskér, Kossuth Lajos utca 31.

Polgármester: Köbli Miklós

TERVEZŐK:

Felelős tervező: VARGA ORSOLYA
okl. településmérnök
TT 19 - 0466

2025. JÚLIUS

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény, valamint a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV.9.) korm. rendelet a településtervezéssel összefüggő feladatok között felsorolja az örökségvédelmi hatástanulmány készítését. A Magyar építészetről szóló 2023. évi C. törvény ezzel kapcsolatban új fogalmat vezet be, és a településtervek kidolgozása során műemlékvédelmi hatástanulmány készítését írja elő. A hatástanulmány készítésének célja Hajmáskér településterveinek készítése során a vonatkozó jogszabályoknak való megfelelés.

A tanulmány végig járja a kulturális örökség egyes elemeit, rögzíti jelenlegi állapotukat, használatukat, és azt, hogy érinti-e változás a településtervek készítése során, valamint javaslatot tesz kezelésükre.

1. A TELEPÜLÉS TÖRTÉNETI LEÍRÁSA

Hajmáskér történelme régi időkre nyúlik vissza, mivel területén a középkor óta magyar népcsoportok laknak. Már 1343-tól vannak feljegyzések a településről, Keer formában említették. A Kér utótag egy törzsnevet őriz, így valószínűsíthető, hogy a település középkori lakói egy honfoglaló törzshöz tartoztak.

Fényes Elek így írt Hajmáskérről 1851-ben:

„Hajmáskér, vagy Hagymáskér magyar falu Veszprém vármegyében, a budai országúiban, Veszprémtől 5 óranegyedre: 351 katolikus, 28 evangélikus, 513 református és 12 zsidó lakja, katolikus és református anyaszentegyházakkal. Vannak őrlő és kalló malmai, és egy mesterséges készületű fűrészmalma, mind a Séd vizén. Erdeje a Bakonyból nagy, s benne sok vad tanyázik. Földesura a veszprémi püspök.”

A települést a korábbi leírások kétutcás faluként említik, melyek közül az egyik a mai Kossuth Lajos utca - a Veszprém-Öskü-Várpalota összekötő út, a másik pedig az ezzel párhuzamos Dózsa György út. Azonban ennyire tisztán nem mutatkozik meg a kétutcás jelző, mert több helyen összeköti őket egy-egy kisebb utca, illetve köz, ami közlekedési szempontból szükséges kapcsolat. A Veszprém-Székesfehérvár vasútvonal a „kertek végében” épült meg, azaz a falu mellett, az alsó utcával párhuzamosan, így a település szerkezetét nem érinti.

Lélekszáma a 18. század egyik összeírása szerint 379 volt, 1857-ben viszont már kereken ezer fős lakosságát jegyezték fel, 1869-ben 929 volt a lakosság szám. Nagyobb mérvű gyarapodásnak a 20. század elején, a monarchia katonai kiképző tüzérségi főiskolájának megszervezése nyomán indult a település, amikor is Ferenc József elrendelte, hogy Hajmáskéren önálló katonai tábor hozzanak létre. 1930-ban 2200, 1941-ben 4711 fő lakta a falut, illetve a laktanyaegyüttes közelébe épített lakótelepet. A községben 1945-ig hadiüzem is működött, 8-900 fős átlagos dolgozói létszámmal.

Külön egységet jelent a település szerkezetében a katonaság által korábban kiépített, illetve használt igen jelentős, hosszan elhúzódó terület a Tábori út északi oldalán. A falu központjában szürke, kastélyra hasonlító épület található, ez volt az 1907-1910 között megvalósított katonai tüzérségi és lőiskola főépülete. Uralkodói javaslatra Bécs 1901-ben 1 millió 800 ezer Koronáért vette meg a Veszprém megyei Hajmáskér melletti 5065 hektárnyi területet, hogy itt építsék fel a dunai birodalom, illetve Közép-Európa (a Német Császárságot is ide értve) legnagyobb löterét, laktanyáját és központi tüzériképző bázisát. A korabeli sajtó által csak „katonavárosnak” nevezett laktanyakomplexum 50 holdnyi területet szakított ki a 8800 katasztrális holdnyi „lövőtérből,” amelynek megtervezésére a sokat foglalkoztatott Kondor Márton és Feledi József építészpárost kérték fel. A mérnökök a közigazgatásilag és infrastrukturálisan is teljesen független új városukat nemcsak egy 10 holdas parkkal, hanem egy mesterségesen kialakított fahidakkal áthidalt tórendszerrel is elkülönítették Hajmáskér utcaszerkezetétől. (A falusiak a csendőrségtől kapott igazolvánnyal léphettek csak be a katonai objektum területére.) A 12 kivilágított utca által felosztott 60 önálló épületből álló katonai objektumot az Andrassy-sétány (ma Tábori utca) kiöblösödésének közepéről lehetett megközelíteni. Bár Közép-Kelet Európa legnagyobb és

legmodernebb tüzérszármányjának építésével már 1909-ben végeztek, az ingatlankomplexum hivatalos átadására és felszentelésére 1911-ig kellett várnia monarchia közös hadseregének. Az első világháború éveiben a katonaváros mellett kialakítottak egy hadifogolytábort is, ahol 15 ezer szerb, orosz és olasz katonát tartottak fogva. A rabokat 1914-ben a várpalotai brikettgyár, 1916-ban az inotai honvéd tanezred barakkáborának építésére fogták be. A két világháború között időszakban a katonai tábor a Ludovika Akadémia kihelyezett intézménye lett. második világháború végéig a kaszárnya felügyelete mellett egy 8-900 főt foglalkoztató hadiüzemet is felállítottak a faluban, amelynek irányítását 1944-ben vették át az országot megszálló német csapatok. A műemléki szépségű katonaváros amortizációja a szovjet megszállás ideje alatt kezdődött el. A laktanyába a Szovjet Déli Hadseregcsoporth (DHDSCS) egységei költöztek be. Hajmáskér-Aszónölgvényben kialakították a „K” laktanyát és az „L” raktárt, Szentgál-Hárskúton egy „ir.adó/ rt. állomást” létesítettek, közvetlenül a katonapalotának nevezett parancsnoksági épület elé pedig 10 darab ötemeletes panelből álló tiszti lakótelepet építettek. A Szovjet Hadsereg katonái a laktanya templomából egy második mozik, a lovardából színháztermet, a Monarchia idejében épült tiszti lakásoknak épült házak egyikéből pedig iskolát csináltak. Egy utasítás miatt - mely szerint minden fának nyolc méter magasnak kell lenni - gyakorlatilag tönkretették szinte az egész parkot. Ekkor töltötték fel a sétányokkal keresztezett tavat is.

A település területére korábban az agrártevékenység volt jellemző, egészen addig amíg a katonai szervezetek nem települtek be és alakították ki a hatalmas területet elfoglaló tüzérségi lőteret és egyéb katonai létesítményeket. Ez a tényező rendkívüli mértékű változást idézett elő mind a település életében (lakosság számának jelentős növekedése), mind a külterület táj használatának megváltozásában. A település körüli sáv kivételével mezőgazdasági tevékenységre alkalmatlan a talaj, mivel hegyes, erdőkkel borított a környék, valamint a katonai tevékenységek itt folynak. A katonai létesítmények kiürítése mellett ma is változatlanul működik a tüzérségi lőtér.

Forrás: Települési arculati kézikönyv

2. VÉDETT MŰEMLEKI ÉRTÉKEK TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA

Világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek:

Hajmáskér község nem tartozik világörökségi vagy világörökségi várományos területek közé.

Az országos építészeti örökség elemei:

Az építészeti örökség védelme két szinten valósul meg a településen. Országos védelem alatt áll 16 védett műemlék épület, a Tüzérségi Lövőiskola együttese, valamint a valamint műemléki környezet került kijelölésre a Tüzérségi Lövőiskola, a Római Katolikus templom és a Református templom környezetében.

törzssz	azon	cím	név	védelem	bírság kat.	védési ügyiratok	helyrajzi szám
11218	14022	Tábori út	Lovarda	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/9
11218	14024	Tábori út	Legénységi lakóépület (1)	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/236, 616/238, 616/239
11218	14025	Tábori út	Markotányos épület	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/137
11218	14026	Tábori út	Törzsepület gyengélkedővel	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/138
11218	14027	Tábori út	kiszolgálóépület	Műemlék	II.	1/2006. (I. 13.) NKÖM, 5/2023. (III. 1.) ÉKM	616/142
11218	14028	Tábori út	Istálló (nyugati)	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/146
11218	14029	Tábori út	Istálló (keleti)	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/147
11218	14030	Tábori út	Legénységi lakóépület (2)	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/156
11218	14031	Tábori út	Legénységi épület	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/158
11218	14032	Tábori út	Legénységi lakóépület (3)	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/167
11218	14033	Tábori út	Kapuépület	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/168
11218	14034	Tábori út	Tiszti barakk	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/170
11218	14035	Tábori út	Tüzérségi lövőiskola laktanyaegyüttesének műemléki környezete	Műemléki környezet		1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/152, 616/111, 616/168, 616/9, 616/110, 616/137, 616/138, 616/142, 616/146, 616/147, 616/156, 616/158, 616/167, 616/170, 616/112, 616/157, 616/145, 616/144, 616/118, 616/40, 616/42, 616/95, 616/96, 616/97, 616/98, 616/99, 616/100, 616/101, 616/102, 616/103, 616/104, 616/107, 616/106, 616/105, 616/109, 616/52, 616/53, 616/54, 616/55, 616/56, 616/57, 616/58, 616/59, 616/61, 616/45, 616/115, 616/131, 616/150, 616/159, 616/151, 616/20, 616/177, 616/108, 616/85, 616/84, 616/125, 616/124, 616/91, 616/23, 616/33, 616/35, 616/36, 616/37, 616/139, 616/135, 616/136, 616/166, 616/121, 616/27, 616/28, 616/171, 616/174, 616/13, 616/11, 616/16, 616/123, 616/122, 616/12, 616/143, 616/236, 616/238, 616/239,

5495	24065	Római katolikus templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			616/237, 616/178, 616/235, 616/180, 616/182, 616/181, 616/241, 616/240, 228/1, 228/2, 240, 241, 325, 332/1, 332/2, 277, 336, 278, 274, 275, 271, 269, 270, 260, 248, 247, 246, 273, 268	
5496	24066	Ref. templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet			130, 132, 156, 019, 219, 225	
11218	11307	Tábori út	Parancsnoksági épület	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/152
11218	11308	Tábori út	Sakkbástya-víztorony	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM	616/111
5495	9886	Kossuth u.	Római katolikus templom	Műemlék	I.	22509/1958. ÉM	276
5496	9887	Rákóczi u. 37.	Ref. templom	Műemlék	II.	120344/1958. MM	131
11218	11309	Tábori út	Tüzérségi lövőiskola laktanyaegyüttese	Műemlék	I.	1/2006. (I. 13.) NKÖM, 5/2023. (III. 1.) ÉKM, 27/2024. (VIII. 15.) ÉKM	616/152, 616/111, 616/168, 616/9, 616/137, 616/138, 616/142, 616/146, 616/147, 616/156, 616/158, 616/167, 616/170, 616/236, 616/238, 616/239

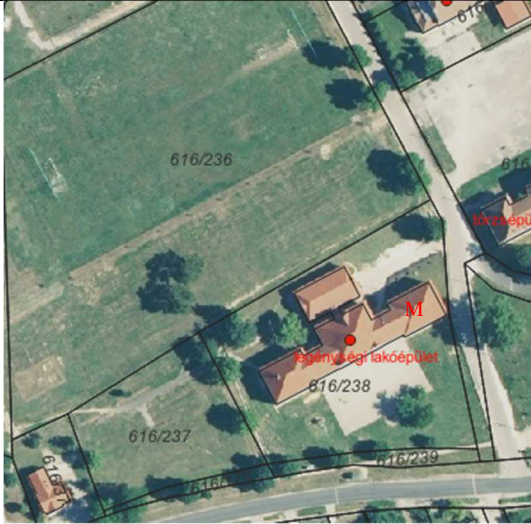

Összefoglaló javaslat az országos építészeti örökség elemeinek védelmére:

Az egykori Tüzérségi lövőiskola nem csak helyi, de országos viszonylatban is kiemelkedő jelentőségű építészeti örökség. Az egyes épületek építészeti értékein túl az építészeti és egykori kertépítészeti kompozíciója, az épületegyüttes elemeinek elhelyezkedése, és funkcionalitása is egyedi érték, mely még a mai hiányos, és helyenként leromlott állapotában is figyelemre méltó. Tervezések nem törekedtek az ófaluhoz történő integrációra, önállóan működő komplexumként működött, és ez az elszigetelődés máig tetten érhető, miközben a település mára körülöleli az együttest, és az épületek új funkciót kaptak.

A településtervek készítése során a meglévő épületek fennmaradásának elősegítése a cél, melynek érdekében - figyelembe véve az épületek mai hasznosításának területi elkülönülését is, - gazdasági és településközpont vegyes terület övezetben kerültek szabályozásra. A műemléki védelem alatt álló épületek, valamint műemléki környezet feltüntetésre kerül, az építési tevékenységek során az illetékes örökségvédelmi hatóság jár el, és biztosítja az örökségi értékek védelmét.

Műemléki védelem alatt áll a település Református, valamint Római katolikus temploma is, valamint kijelölték az épületek ex-lege védett műemléki környezetét.

Sorszám	1. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14022	
Funkció, megnevezés	Lovarda	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/9 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>Az épületet az Iskola utca és az Iparos utca öleli körül három oldalról. Természetben a déli oldalán is aszfaltozott út vezet. Az épület a telek közepén, szabadonálló módon helyezkedik el.</p>
Az épület állapota	Felújított, jó állapotú, jelenleg az iskola hasznosítja tornateremként.	
Az épület környezetének állapota	A telek növényállománya szegényes, azonban rendezett, jól gondozott.	
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett funkciójának megfelelő településközpont vegyes terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	A telek zöldfelületének gazdagítása, növénytelepítés.	

Sorszám	2. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14024	
Funkció, megnevezés	Legénységi lakóépület 1	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/236, 616/238, 616/239 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>Az épület a 616/238 hrsz-ú ingatlanon helyezkedik el. A szabálytalan alakú telek a Tábori út – Iskola utcával szomszédos saroktelek. Az északi telekhatárához illeszkedően helyezkedik el, az Iskola utca felé az előkert 0 m.</p> <p>A 616/236 hrsz-ú ingatlanon sportpálya található, a 616/239 hrsz-ú ingatlan a járda kialakítása során került leválasztásra.</p>
Az épület állapota	Felújított, jó állapotú, a Hajmáskéri Gábor Áron Általános Iskola helyezkedik el benne.	
Az épület környezetének állapota	Igényes, gondozott telek.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett funkciójának megfelelő településközpont vegyes terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	A műemléki nyilvántartás frissítése javasolt, az épület a 616/238 hrsz-ú ingatlanon helyezkedik el. A 616/236 és 616/238 hrsz-ú ingatlanok műemlékióüedelmé nem indokolt.	

Sorszám	3. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14025	
Funkció, megnevezés	Markotányos épület	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/137 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>Az épület a 616/137 hrsz-ú ingatlan északi oldalhatárán helyezkedik el, keleti és nyugati oldalról is közterület, az Iskola utca határolja.</p>
Az épület állapota	Felújított, jó állapotú, Községi Házként működik.	
Az épület környezetének állapota	Igényes, gondozott telek.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett funkciójának megfelelő településközpont vegyes terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Folyamatos karbantartás, szükség szerinti felújítások.	

Sorszám	4. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14026	
Funkció, megnevezés	Törzsepület gyengélkedővel	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/138 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>Az Iskola utca által körülölelt, a legénységi lakóépületek és a kapuépület által alkotott együttes szimmetriatengelyében helyezkedik el.</p>
Az épület állapota	Átfogó felújítást igényel.	
Az épület környezetének állapota	Gondozott telek.	
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett funkciójának megfelelő településközpont vegyes terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Az épület fennmaradása a tetőszerkezet és a héjalás felújításával biztosítható, hasznosítani csak átfogó felújítást követően lehet. A telek intenzív növénytelepítése javasolt.	

Sorszám	5. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14027	
Funkció, megnevezés	Kiszolgáló épület	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/142 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>Az Iskola utca által körülölelt, a legénységi lakóépületek és a kapuépület által alkotott együttes szimmetriatengelyében helyezkedik el.</p>
Az épület állapota	Felújításra szorul.	
Az épület környezetének állapota	Az ingatlan környezete rendezésre, folyamatos karbantartásra szorul.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett funkciójának megfelelő általános gazdasági terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Folyamatos karbantartás, szükség szerinti felújítások, valamint a telek intenzív növénytelepítése javasolt.	

Sorszám	6. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14028	
Funkció, megnevezés	Istálló (nyugati)	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/146 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>Az egykori lövőiskola északi, jelenleg Iparos utcai épületegyüttesének része. A keleti istálló épülettel szimmetrikus kompozícióban tervezve, és közös udvarral működnek jelenleg is, azonban az egyes épületek önálló ingatlanon, annak közepén helyezkednek el.</p>
Az épület állapota	Utcafronti rész felújított, felújításra szoruló udvari szárny.	
Az épület környezetének állapota	Az ingatlan jelentős része leburkolt, parkoló funkciót lát el, a körülötte lévő közterület gyepfelülete gondozott.	
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett funkciójának megfelelő általános gazdasági terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Folyamatos karbantartás, állagmegóvás szükséges, illetve az ingatlan zöldfelületének növelése a lehetőségekhez képest.	

Sorszám	7. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14029	
Funkció, megnevezés	Istálló (keleti)	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/147 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>Az egykori lövőiskola északi, jelenleg iparos utcai épületegyüttesének része. A nyugati istálló épülettel szimmetrikus kompozícióban tervezve, és közös udvarral működnek jelenleg is, azonban az egyes épületek önálló ingatlanon, annak közepén helyezkednek el.</p>
Az épület állapota	Felújított épület.	
Az épület környezetének állapota	Az ingatlan jelentős része leburkolt, parkoló funkciót lát el, a körülötte lévő közterület gyepfelülete gondozott.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett funkciójának megfelelő általános gazdasági terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Folyamatos karbantartás, állagmegóvás szükséges, illetve az ingatlan zöldfelületének növelése a lehetőségekhez képest.	

Sorszám	8. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14030	
Funkció, megnevezés	Legénységi lakóépület (2)	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/156 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>Az egykori lövőiskola legészakibb épületeinek egyike. Nagy méretű telken szabadonálló módon helyezkedik el.</p>
Az épület állapota	Leromlott állapotú épület, tetőszerkezete hiányzik. Jelenlegi állapotában hasznosításra alkalmatlan.	
Az épület környezetének állapota	Az ingatlanon nyírt gyepfelület található, gondozott, de szegényes zöldfelület leromlott állapotú burkolat jellemzi.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett, a környezetében jellemző funkciónak megfelelő általános gazdasági terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Mihamarabbi állagmegóvás, teljes körű felújítás szükséges az épület megmentése érdekében.	

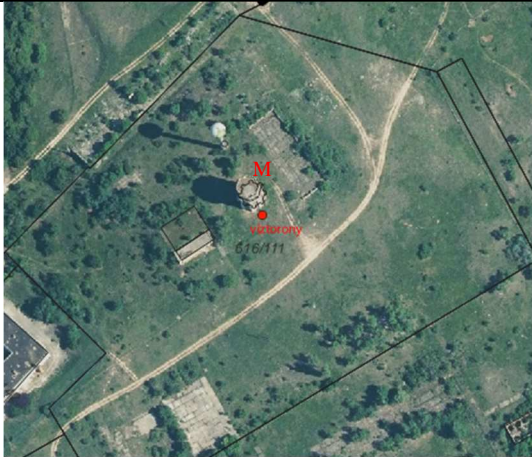

Sorszám	9. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14031	
Funkció, megnevezés	Legénységi lakóépület	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/158 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>Az egykori lövőiskola legészakibb épületeinek egyike. Keskeny telken oldalhatáron áll.</p>
Az épület állapota	Szépen felújított, jó küldő állapotú épület.	
Az épület környezetének állapota	Rendezett előkert, de az ingatlan jelentős része burkolt.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett, funkciónak megfelelő általános gazdasági terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Folyamatos karbantartás, valamint a telek zöldfelületének növelése a lehetőségekhez képest.	

Sorszám	10. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14032	
Funkció, megnevezés	Legénységi lakóépület (3)	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/167 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>A Tábori út mellett, az Iskola utca déli ívében szimmetrikusan elhelyezkedő együttes keleti épülete. Nagy méretű, szabálytalan telke északi felén helyezkedik el.</p>
Az épület állapota	Felújításra szoruló épület, használaton kívül. A tetőszerkezet és héjalás felújításra került, amely megakadályozza a további állagromlást.	
Az épület környezetének állapota	Gazdag fás szárú növényállomány található a kertjében, azonban részben gondozatlan.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett, a környezetében elhelyezkedő épületek funkciójához illeszkedően településközpont vegyes terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Állagmaggóvási munkák, valamint teljes körű felújítás szükséges az épület magmentéséhez.	

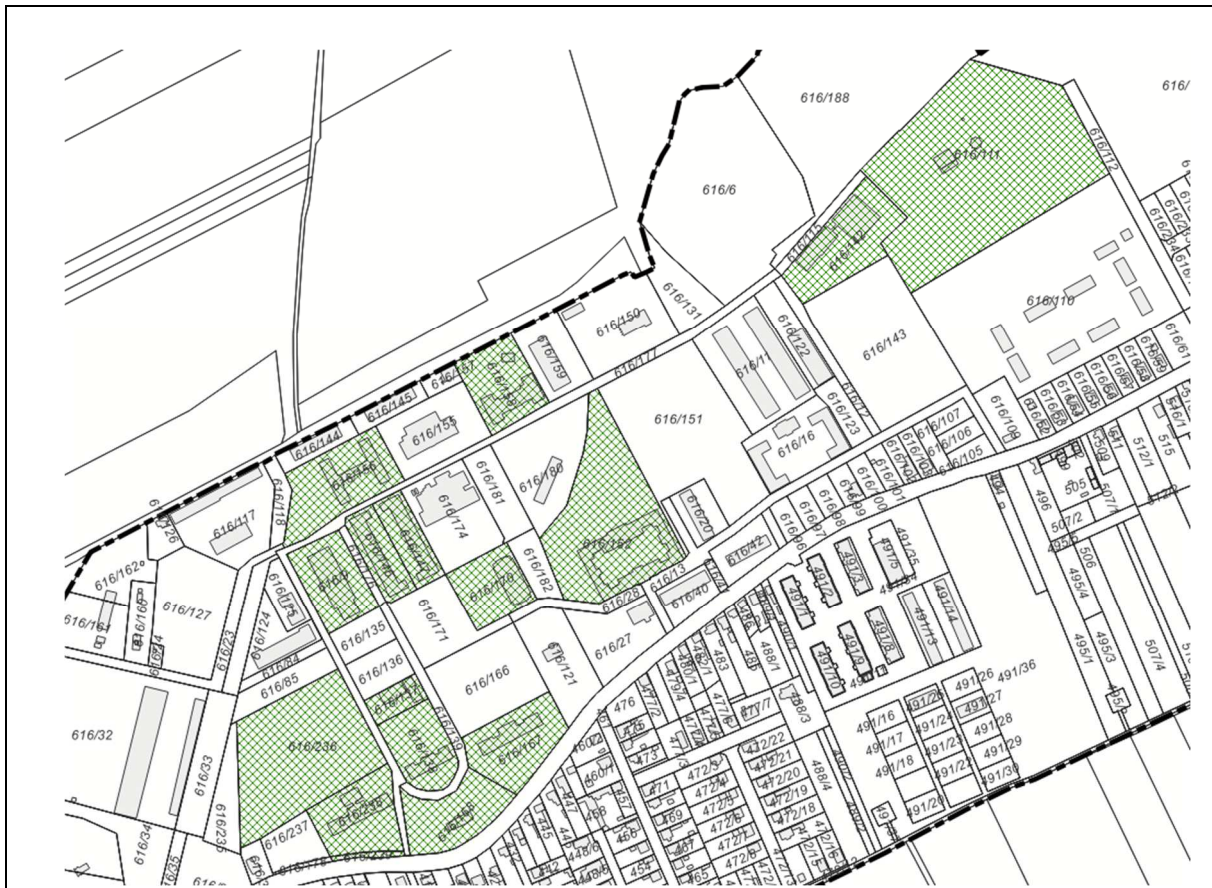
Sorszám	11. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14033	
Funkció, megnevezés	Kapuépület	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/168 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>A Tábori út mellett, az Iskola utca déli ívében szimmetrikusan elhelyezkedő együttes központi, fogadó épülete. Nagy méretű, szabálytalan telke közepén helyezkedik el.</p>
Az épület állapota	Szépen felújított, új kulturális funkciót kapott a közelmúltban.	
Az épület környezetének állapota	Rendezett, gondozott zöldfelület.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett, funkciójához illeszkedően településközpont vegyes terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	A környező zöldfelület növényállományának gazdagítása, burkolt felületek rendszerének összehangolt fejlesztése, a kelti településrész gyalogos és kerékpáros útvonalainak figyelembe vételével.	

Sorszám	12. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14034	
Funkció, megnevezés	Tisztibarakk	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/170 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		A Tábori úttól távolabb eső, nagy méretű telke oldalhatárán elhelyezkedő épület.
Az épület állapota	Leromlott állapotú épület, tetőszerkezete is megrongálódott. Jelenlegi állapotában hasznosításra alkalmatlan.	
Az épület környezetének állapota	Gondozatlan zöldfelület.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett, a környezetében elhelyezkedő épületek funkciójához illeszkedően településközpont vegyes terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Mihamarabbi állagmegóvás, teljes körű felújítás szükséges az épület megmentése érdekében.	

Sorszám	13. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14307	
Funkció, megnevezés	Parancsnoksági épület	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/152 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		A Tábori úttól távolabb eső, nagy méretű, szabálytalan telke oldalhatárán elhelyezkedő épület.
Az épület állapota	Leromlott állapotú épület. Jelenlegi állapotában hasznosításra alkalmatlan.	
Az épület környezetének állapota	Gondozatlan, jelentős fás szárú növényzetet tartalmazó zöldfelület.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett, a környezetében elhelyezkedő épületek funkciójához illeszkedően településközpont vegyes terület övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Mihamarabbi állagmegóvás, teljes körű felújítás szükséges az épület megmentése érdekében.	

Sorszám	14. M	
Törzsszám	11218	
Azonosító	14308	
Funkció, megnevezés	Sakkbástya-víztorony	
Cím	Hajmáskér, Tábori út	
Helyrajzi szám	616/111 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>A lövőiskola észak-keleti, magaslati pontján, nagy méretű telke közepén elhelyezkedő építmény.</p>
Az épület állapota	Felújítandó.	
Az épület környezetének állapota	Cserjésedő természetes gyepfelület veszi körül.	
		
Övezet változással való érintettség	Igen, KI jelű különleges lövőiskola terület övezete helyett, annak érdekében, betölthesse egyedi kulturális, rekreációs funkcióját különleges beépítésre nem szánt rekreációs övezeti besorolást kap.	
Javaslat	Az építmény hasznosítását megelőzően annak teljes körű felújítása, valamint környezetének rendezése szükséges.	

Sorszám	15. M
Törzsszám	11218
Azonosító	14309
Funkció, megnevezés	Tüzérségi lövőiskola laktanyaegyüttese
Cím	Hajmáskér, Tábori út
Helyrajzi szám	616/152, 616/111, 616/168, 616/9, 616/137, 616/138, 616/142, 616/146, 616/147, 616/156, 616/158, 616/167, 616/170, 616/236, 616/238, 616/239 hrsz
Beépítési mód, elhelyezkedés	<p>Az egykori császári és királyi közös hadsereg tüzérségi laktanya-együttese, mely az Osztrák-Magyar Monarchia legnagyobb ilyen jellegű létesítménye volt. Több ütemben alakították ki, 1907-11 között kiépült belső tábor 45 építményből állt (parancsnoki épület, több tiszti és altiszti lakóépület, légénységi lakóépület, lőtéri lakóépület, kórház, istálló épületek, fedett lovarda, őrség- és börtönépület, markotányos épület). 1915-16 folyamán külön víztorony és őrségépületek készültek.</p> <p>A laktanyaegyüttes egyes épületeinek védelmét önálló azonosítószámon szereplő műemléki védelem illeti meg.</p> <p>A lövőiskola egykori épületeinek jó része napjainkra elpusztult, a sűrűn beépített terület jelentős része mára ligetes, parkos zöldfelület hálózatot alkot. Az egykori, az épületek körül kialakított kertek, és impozáns parkok, melyek szintén jelentős értéket képviseltek szintén elpusztultak.</p> <p>A terület mára feldarabolódott, a főbb feltáró utak közűtként szerepelnek az ingatlan nyilvántartásban, az épületek körüli területek esetlegesen felparcellázásra kerültek. Önkormányzati illetve magán tulajdonban állnak.</p>
Az épület állapota	Összességében elmondható, hogy azok az épületek, melyeket ma is hasznosítanak jó állapotban vannak, rendezettek, de karbantartásukra a továbbiakban folyamatosan szükség lesz. A jelenleg kihasználatlanul álló épületek állapota jóval kedvezőtlenebb, teljeskörű felújítást igényelnek fennmaradásuk érdekében.
Az épület környezetének állapota	A műemléki védelemmel érintett épületek környezete hasonlóan alakul az épületek állapotához. A felújított, hasznosított épületek környezete rendezett, a jól funkcionáló épületek között kellemes parkos terület alakult ki. Ezzel ellentétben a használaton kívül lévő, romos épületek környezete rendszerint gondozatlan. A műemléki védelemmel nem érintett, de az egykori táboron belül található telkeken gyakran nem a környezetébe illeszkedő formájú és anyaghasználatú épületek helyezkednek el.

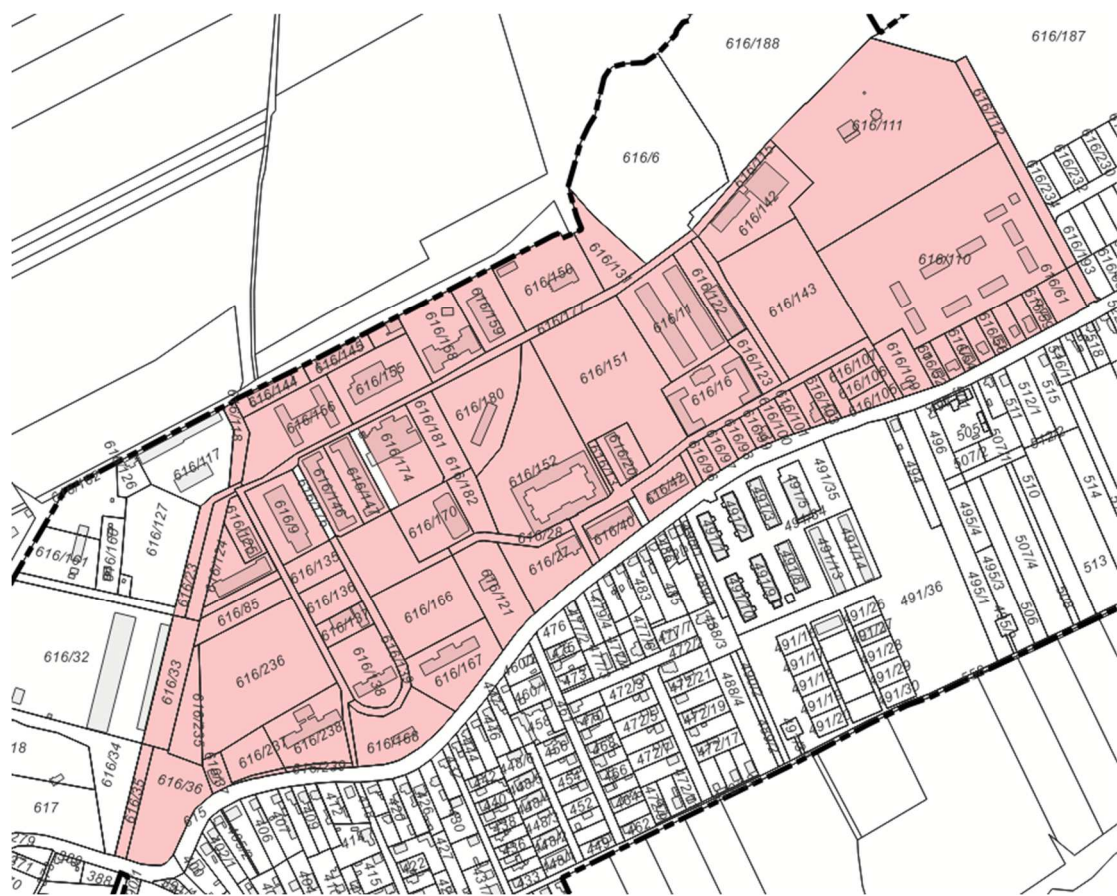

A laktanyaegyüttes védelem alatt álló ingatlanai

<p>Övezet változással való érintettség</p>	<p>Az egykor honvédelmi funkciót ellátó épületek rendeltetése napjainkra megváltozott. A déli, Tábori út mentén álló épületek többségében intézményi, míg az északibb, Iparos utca menti épületek többségében gazdasági funkciót látnak el. A településtervezés ezt a tagozódást a tervezett övezeti besorolással követi.</p>
<p>Javaslat</p>	<p>Ez a fajta területi védelem a műemléki védelemmel ellátott épületek ingatlanait fedi le, ugyanakkor nem teljesen következetesen, mivel a 616/236 és 616/239 hrsz-ú ingatlanokon épület nem áll. Javasolt ezek törlése a műemléki védelem alól.</p>

	<p>A laktanyaegyüttes egykori épületállománya nem tudott volna működni a feltáró úthálózat nélkül, és nem lett volna teljes az impozánsabb épületek körül kialakított kisebb parkok nélkül. Míg az úthálózat struktúrája fennmaradt, a parkok elpusztultak, de a helyük többnyire megmaradt. Javasolt a még fellelhető, értékes, a lövőiskola egykori építészeti kompozíciójához szervesen hozzátartozó nem építészeti elemek vizsgálata, és szükség esetén területi védelme.</p>
--	---

Sorszám	16. MK
Törzsszám	11218
Azonosító	14035
Funkció, megnevezés	Tüzérségi lövőiskola laktanyaegyüttesének műemléki környezete
Cím	Hajmáskér, Tábori út
Helyrajzi szám	616/152, 616/111, 616/168, 616/9, 616/110, 616/137, 616/138, 616/142, 616/146, 616/147, 616/156, 616/158, 616/167, 616/170, 616/112, 616/157, 616/145, 616/144, 616/118, 616/40, 616/42, 616/95, 616/96, 616/97, 616/98, 616/99, 616/100, 616/101, 616/102, 616/103, 616/104, 616/107, 616/106, 616/105, 616/109, 616/52, 616/53, 616/54, 616/55, 616/56, 616/57, 616/58, 616/59, 616/61, 616/45, 616/115, 616/131, 616/150, 616/159, 616/151, 616/20, 616/177, 616/108, 616/85, 616/84, 616/125, 616/124, 616/91, 616/23, 616/33, 616/35, 616/36, 616/37, 616/139, 616/135, 616/136, 616/166, 616/121, 616/27, 616/28, 616/171, 616/174, 616/13, 616/11, 616/16, 616/123, 616/122, 616/12, 616/143, 616/236, 616/238, 616/239, 616/237, 616/178, 616/235, 616/180, 616/182, 616/181, 616/241, 616/240 hrsz

A laktanyaegyüttes műemléki környezete

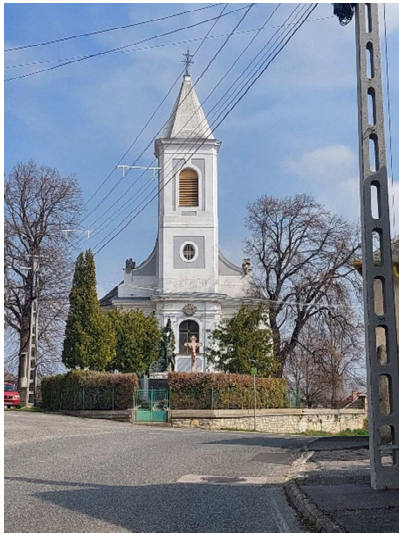

Övezet változással való érintettség, valamint javaslat:

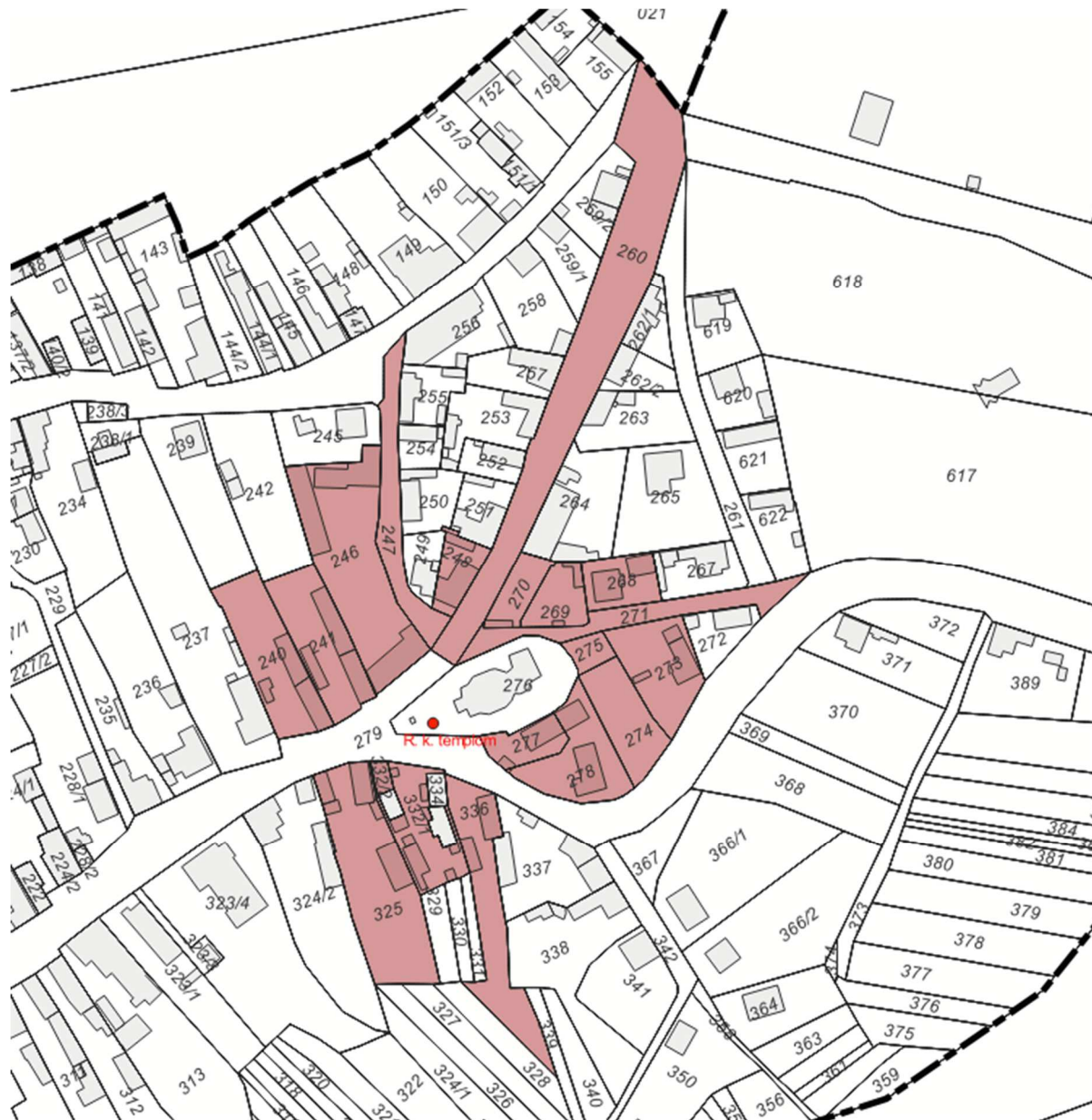
Az egykor honvédelmi funkciót ellátó épületek rendeltetése napjainkra megváltozott. A déli, Tábori út mentén álló épületek többségében intézményi, míg az északibb, Iparos utca menti épületek többségében gazdasági funkciót látnak el. A településtervezés ezt a tagozódást a tervezett övezeti besorolással követi, mely a korábban ismertetetteken túl a műemléki környezetet is érinti.

Konkrét fejlesztési igény a 616/180; /181; /182 hrsz-ú ingatlanokat érinti, ahol új beépítésre szánt terület kerül kijelölésre, beépítési szándékkal. A 616/180; /181 hrsz-ú ingatlanok beépítése az Iparos utca mentén tervezett. A szomszédos műemléki védelem alatt álló épületekhez illeszkedő építészeti megoldások, tömeg és tagolás, valamint anyaghasználat javasolt.

A 616/182 hrsz-ú ingatlan beépítése új építészeti elemet eredményez a tisztibarakk és a parancsnoki épületek közötti területre. A vizuális konfliktus csökkentése érdekében a déli telekhatár mentén takaró növényzet telepítése javasolt.

Sorszám	17. M	
Törzsszám	5495	
Azonosító	9886	
Funkció, megnevezés	Római katolikus templom	
Cím	Hajmáskér, Kossuth utca	
Helyrajzi szám	276 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		A Kossuth utca – Honvéd utca hegyesszögű találkozásában, orsó alakú telke közepén elhelyezkedő épület.
Az épület állapota	Jó állapotú, folyamatos karbantartás szükséges.	
Az épület környezetének állapota	Gondozott, gazdag növényállományú telek.	
		
Övezet változással való érintettség	Nem.	
Javaslat	Az épület folyamatos karbantartása szükséges.	

Sorszám	18. MK
Törzsszám	5495
Azonosító	24065
Funkció, megnevezés	Római katolikus templom ex-lege műemléki környezete
Helyrajzi szám	228/1, 228/2, 240, 241, 325, 332/1, 332/2, 277, 336, 278, 274, 275, 271, 269, 270, 260, 248, 247, 246, 273, 268 hrsz

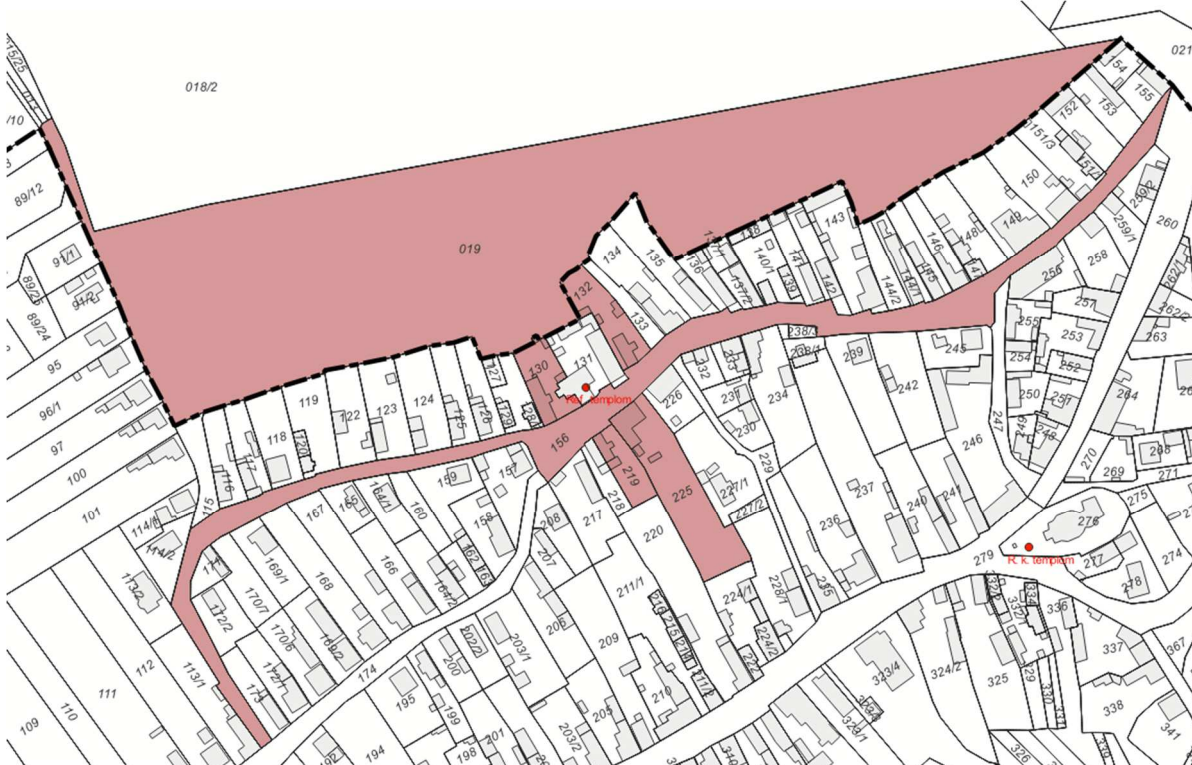

A Római katolikus templom műemléki környezete

Övezet változással való érintettség, valamint javaslat:

Övezetváltás a műemléki környezetet nem érinti. Javasolt a műemléki környezettel érintett ingatlanok listájának frissítése, és a Hajmáskér 333; 334; 335 hrsz-ú ingatlanok felvétele annak érdekében hogy a védelem az összes, a Római katolikus templom szomszédságában lévő, hasonló pozíciójú épületre érvényes legyen.

Sorszám	19. M	
Törzsszám	5496	
Azonosító	9887	
Funkció, megnevezés	Református templom	
Cím	Hajmáskér, Rákóczi utca 37.	
Helyrajzi szám	131 hrsz	
Beépítési mód, elhelyezkedés		<p>A Rákóczi F. utca legmagasabb pontján, a lakóházak közé illeszkedő telke oldalhatárán áll.</p>
Az épület állapota	Jó állapotú, folyamatosan karbantartott épület.	
Az épület környezetének állapota	A 131 hrsz-ú ingatlanon álló templom épülete, a lelkészlak és a tároló által közrefogott udvar nagyrészt burkot, gondozott.	
		
Övezet változással való érintettség	Nem.	
Javaslat	Az épület és környezetének folyamatos karbantartása szükséges.	

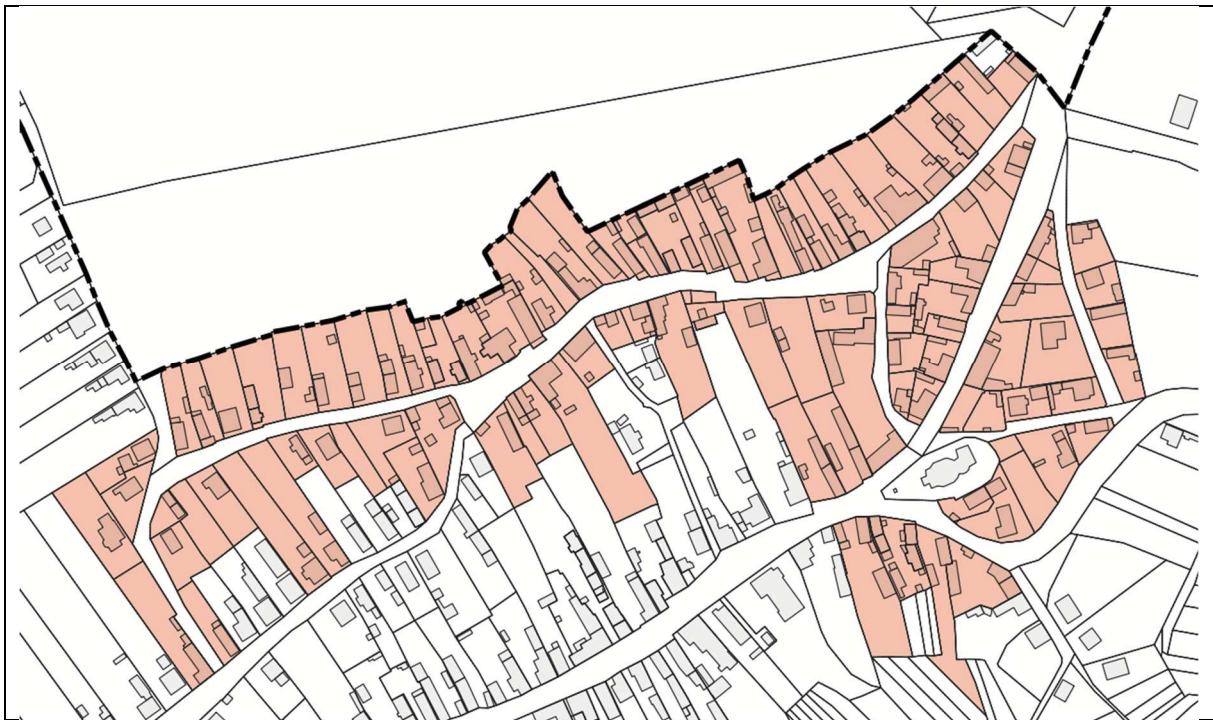
Sorszám	20. MK
Törzsszám	5496
Azonosító	24066
Funkció, megnevezés	Református templom ex-lege műemléki környezete
Helyrajzi szám	130, 132, 156, 019, 219, 225 hrsz
 <p><i>A Református templom műemléki környezete</i></p>	
Övezet változással való érintettség, valamint javaslat:	Övezetváltás a műemléki környezetet nem érinti.

3. A HELYI ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG ÉRTÉKLELTÁRA

Hajmáskér község építészeti örökségének helyi védelemmel érintett elemeit a településképvédelméről szóló 17/2017. (XII. 14.) számú képviselő-testületi rendelete (továbbiakban: Tkr.) tartalmazza. A rendelet helyi területi védelmet és egyedi építészeti védelmet is meghatároz.

Helyi területi védelemmel érintett településrészek:

A helyi területi védelemmel érintett településrészen a Tkr. értelmében a telekosztás, valamint a beépítési mód képez értéket. Védelem a Bem, Honvéd, Rákóczi és Hunyadi utcák két oldala és Kossuth utca templomhoz közeli szakaszát érinti.

A Tkr. 1. mellékletében megfogalmazott lehatárolás alapján készült ábra

Övezet változással való érintettség, valamint javaslat:

Övezetváltás érinti: a Rákóczi utcát a Munkácsy Mihály utcával összekötő tervezett tömb feltáró út megszűnik, ezáltal a jelenleg kialakult telekosztás marad meg a helyi védelemmel érintett terület nyugati szomszédos területén, a változás ilyen szempontból kedvezőbb állapotot eredményez.

Helyi egyedi védelemmel érintett építmények:

Az érvényes Tkr. egyedi védelem alá helyezett a település területén 5 db településképi szempontból jelentős értéket, többségében építmények, azonban ide sorol értékes növényzetet is.

1.	Helyi védelme alá helyezett szobrok, emlékek	I. Világháborús Hősi Emlékmű	hrsz. 276 Római Katolikus templom előtt
2.	Helyi védelme alá helyezett szobrok, emlékek	Hősi Temető Síremlék	hrsz. 053
3.	Helyi védelme alá helyezett Sírok és Kereszt	Hősi Temető és keresztje (I.VH-ban elhunytak emlékére)	hrsz. 053
4.	Helyi védelme alá helyezett egyéb létesítmény	Üzemanyagtöltő kútfej	hrsz. 260. Honvéd utca
5.	Helyi védelme alá helyezett növényzet	árvalányhaj a 8-as út mellett, külterületen	hrsz 065/41, 065/13, 065/49, 029, 030/5, 030/3, 040/14, 040/19

Sorszám	1. H
Funkció, megnevezés	I. Világháborús Hősi Emlékmű
Cím	Hajmáskér, Kossuth utca
Helyrajzi szám	276
Beépítési mód, elhelyezkedés	A Római katolikus templom telkén, annak nyugati felén helyezkedik el
Az építmény állapota	Jó állapotú
Az építmény környezetének állapota	Rendezett templomkert
	
Övezet változással érintett-e?	Nem
Javaslat	-

Sorszám	2. H
Funkció, megnevezés	Hősi temető síremlék
Cím	Hajmáskér
Helyrajzi szám	053
Beépítési mód, elhelyezkedés	-
Az építmény állapota	Jó állapotú
Az építmény környezetének állapota	Rendezett katonai temető
	
Övezet változással érintett-e?	Igen, a temető a funkciójának megfelelő különleges beépítésre nem szánt övezeti besorolást kap.
Javaslat	-

Sorszám	3. H
Funkció, megnevezés	Hősi temető és keresztje
Cím	Hajmáskér
Helyrajzi szám	053
Beépítési mód, elhelyezkedés	
Az építmény állapota	Jó állapotú
Az építmény környezetének állapota	Rendezett katonai temető
	
Övezet változással érintett-e?	Igen, a temető a funkciójának megfelelő különleges beépítésre nem szánt övezeti besorolást kap.
Javaslat	-

Sorszám	4. H
Funkció, megnevezés	Üzemanyagtöltő kútfej
Cím	Hajmáskér, Honvéd utca
Helyrajzi szám	260
Beépítési mód, elhelyezkedés	-
Az építmény állapota	Folyamatos karbantartása szükséges
Az építmény környezetének állapota	Rendezett közterület
	
Övezet változással érintett-e?	Nem
Javaslat	A környező közterület rendezése, növénykiültetés.

Sorszám	5. H
Funkció, megnevezés	Árvalányhaj a 8-as út mellett, külterületen
Cím	Hajmáskér
Helyrajzi szám	065/41, 065/13, 065/49, 029, 030/5, 030/3, 040/14, 040/19
Beépítési mód, elhelyezkedés	-
Az építmény állapota	-
Az építmény környezetének állapota	Többségében rendezett területek, a 040/33 hrsz-ú ingatlanon illegális építőanyag lerakat.
	
Övezet változással érintett-e?	Nem
Javaslat	Mivel az értékes növényállományú területek egy részét a településrendezési terv külön védelemmel illeti (telek természetközeliként megtartandó területe), valamint védelmük érdekében előírásokat is megfogalmaz, - miközben a hatályos Tkr. nem fogalmaz meg a védelem kapcsán elvárásokat, a terület más rése országos védelem alatt áll, javasolt a helyi védett értékek közül való törlése.

Összefoglaló javaslat a helyi építészeti örökség elemeinek védelmére:

Helyi területi védelem alatt áll az egykori ófalu kistelkes, Katolikus és Református templom körül kialakult része. A helyi területi védelem alatt álló területek értékes karakterjegyeinek védelmét a helyi építési szabályzat előírásaiban kell érvényesíteni. A készülő településterveknek az építmények felújítását, és a funkciójának megfelelő használatát biztosítani kell.

Helyi egyedi védelem a település helytörténeti szempontból jelentős építményeit, köztárgyait érinti, épület védelem alatt nem áll. Javasolt a helyi építészeti, vagy helytörténeti szempontból jelentős, vagy utcaképet meghatározó épületek védelme.